

Aseturvallisuuden kehittämishanke

LAUSUNTO ASELUPAKÄYTÄNTÖJEN YHTENÄISTÄMISOHJEESTA

Varsinais-Suomen poliisilaitokselta on pyydetty lausuntoa aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohjeesta. Lausuntona todetaan seuraavaa:

Yleisesti ottaen ohjeluonnos on hyvä ja selkeä, vaikka yleisten ohjeiden kirjoittaminen on aina vaikeaa. Siinä on myös käsitelty keskeisimpiä aselupien myöntämiseen ja peruuttamiseen liittyviä asioita. Linjauksille on myös esitetty hyvin perusteluja. Myös esitysteknisesti selkeästi muusta tekstistä erottuva soveltamisohje on ratkaisuna hyvä. Joiltakin osin kuitenkin herää kysymys, annetaanko yksittäiselle hallinto-oikeuden kannanotolle liian pitkälle menevä merkitys koko poliisihallinnon linjauksia muodostettaessa, kun KHO:n ratkaisua asiasta ei ole ja kun käytännössä eri hallinto-oikeuksien päätökset saattavat erota samantyyppisissä asioissa.

Joitakin yksityiskohtia kommentoidaan tarkemmin. Ensiksikin kohdassa 2.1.1.1 käsitellään aikaisemman varoituksen tai luvan peruutuksen vaikutusta lupaharkintaan. Ohjeluonnoksen mukaan varoituksen estevaikutus uuden luvan myöntämiselle olisi vakiintuneen lupaharkinnan mukaan yksi vuosi. Joissakin tapauksissa estevaikutus kuitenkin on pidempikin. Kohdan voisi mahdollisesti muotoilla, että estevaikutus on ainakin yksi vuosi.

Sivulla 6 puhutaan aikaisemman varoituksen merkityksestä peruutusharkinnassa. Tältä osin ohjeluonnosta on ehdottomasti muutettava. Luonnoksen mukaan varoituksella olisi merkitystä uudessa peruutusharkinnassa vain, jos varoitus on annettu samasta syystä, joka on peruutusharkinnan perusteena. Peruutusharkinta on kuitenkin harkintaa, jossa huomioidaan kokonaisuus. Tällöin on luvanhaltijan aikaisempi varoitus huomioitava riippumatta siitä, mistä syystä se on annettu. Välttämättä aikaisempi varoitus ei automaattisesti merkitse lupien peruuttamista, mutta uuden varoituksen antaminen vaatii vahvoja perusteita. Tilanne on ampuma-aseiden osalta

nähtävä samoin kuin muissa turva-alan luvissa, esim. vartija- ja järjestyksenvalvojakorttien peruutusharkinnoissa.

Sivulla 8 todetaan, että nuorten rikoksiin ja sopimattomaan käyttäytymiseen on pyrittävä puuttumaan viipymättä ja että peruutuskynnys nuorten rikoksiin on matalampi kuin täysi-ikäisillä. Sinänsä periaatteeseen, että nuorten kohdalla asioihin on reagoitava erityisen nopeasti, ei ole huomautettavaa. On kuitenkin kyseenalaista, voidaanko lainsäädännöstä saada tukea ajatukselle, että peruutuskynnys on matalampi nuorten osalta kuin täysi-ikäisten osalta. Ainakin peruutuspäätöksissä asia on perusteltava jotenkin muuten.

Sivulla 12 on esimerkkinä Kuopion HaO:n päätös. Ehkä sen sijaan tai oheen olisi myös hyvä tuoda esille samansisältöinen KHO:n päätös 9.2.2012, dnro 558/1/11, jossa todetaan että törkeään rattijuopumukseen syyllistynyt oli sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta. Tämä liittyy myös sivun 14 alareunasta "Kuitenkin" sanan jälkeen alkaviin hallinto-oikeuden päätösten esittelyihin.

Yläotsikon 2.3 alla puhutaan rikosten merkityksestä ampuma-aseharkinnassa. Siltä osin mm. sivulla 16 viitataan Turun HaO:n ratkaisuun 16.3.2011. Tämä hallinto-oikeuden päätös ei kuitenkaan jäänyt lainvoimaiseksi. KHO päätyi asiassa toisenlaiseen lopputulokseen päätöksellään 24.9.2012, 1031/1/11.

Otsikon 2.3.4 alla puhutaan väkivaltaista käyttäytymistä osoittavista rikoksista. Luvun ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että rikoksia, jotka saattavat osoittaa tekijänsä sopimattomaksi pitämään hallussaan ampuma-aseita ovat rikoslain 21 luvun mukaiset teot. Tästä saattaa tulla käsitys, että muut rikokset eivät tällaisia tekoja olisi. Ehkä lauseeseen olisi hyvä lisätä, että kyseeseen tulevat "ainakin" rikoslain 21 luvun mukaiset teot, vaikka asia ilmenee mm. esimerkkitaulukosta.

Otsikon 2.3.5 alla käsitellään huumausainerikoksia. Tältä osin ohjeluonnos on lievempi, kuin vanha yhtenäistämisohje, jonka mukaan yksikin yksittäinen huumausaineen käyttörikos olisi peruutusperuste. Ohjeluonnoksen mukaan lupa- ja peruutusharkinnassa tulisi huomioida, onko kyse yksittäisestä kertaluonteisesta huumausainekokeilusta vai pidempiaikaisesta käytöstä. Tältä osin ohjeessa tulisi tuoda harkintaan vaikuttavana seikkana myös esille, onko kyse miedosta vai vahvasta huumausaineesta. Samoin voisi ajatella, että yksittäinenkin käyttörikos olisi este uuden luvan myöntämiselle, vaikka se ei ehkä olisi enää peruutusperuste.

Otsikko 2.3.6 käsittelee yleisesti muita rikoksia, jotka osoittavat henkilön sopimattomaksi pitämään hallussaan ampuma-aseita. Otsikon alla kolmannessa kappaleessa todetaan, että yksittäisillä varsinaisilla varallisuusrikoksilla ei ole merkitystä lupaharkinnassa, jos ne eivät liity järjestäytyneeseen tai huumausainerikollisuuteen. Sama ajatus on sivulla 23 otsikon 2.3.6.1 omaisuus- ja petosrikokset -otsikon alla. Kuitenkin joissakin tapauksissa kokonaisuuden perusteella yksittäinenkin varallisuusrikos voi osoittaa jotakin henkilön yleisestä lainkuuliaisuudesta. Esim. tietyissä avustuksiin liittyvissä petoksissa on tavallista, että henkilö tuomitaan vain yhdestä tekonimikkeestä, vaikka toiminta on jatkunut hyvinkin pitkään. Tältä osin teksti tulisi muotoilla toisin, esim. niin, että yksittäinen varallisuusrikos voi olla merkityksellinen lupa- ja peruutusharkinnassa, vaikka ei yleensä sitä olekaan, ellei liity järjestäytyneeseen tai huumausainerikollisuuteen.

Luvussa 2.3.6.2 käsitellään liikenne rikosten merkitystä aselupaharkinnassa. Esimerkkitaulukkoon voisi ehkä törkeän liikenteen vaarantamisen lisäksi lisätä myös vakavan piittaamattomuuden.

Luvussa 2.5. puhutaan lähestymiskiellon merkityksestä. Sen toisessa kappaleessa todetaan, että lähestymiskiello on este uudelle luvulle yhden vuoden ajan kiellon päättymisestä. Tähänkin yhteyteen voisi lisätä, että estevaikutus on normaalisti ainakin yksi vuosi kiellon päättymisestä.

Otsikon 2.6 alla 5 -kappale, joka alkaa "Lupaharkinnassa rikoksia varten...", voisi mahdollisesti ilmaista selkeämmin.

Sivun 34 alalaidassa todetaan, että lähipiirillä, johon luvanhakija ei itse ole hakeutunut, eli esim. lähisukulaiset, voi olla merkitystä vain tilanteessa, jossa jokin konkreettinen seikka on jo osoittanut, että luvanhaltija ei kykene säilyttämään aseita ilman riskiä niiden joutumisesta väärin käsiin. Tekstiä tai kappaletta tulisi ehkä selventää, mitä sillä tarkoitetaan. Lupien peruutus kuitenkin lähtökohtaisesti on turvaamistoimi, jolla pyritään estämään se, että jotakin vaarallista tai vahingollista konkreettisesti tapahtuisi. Miksi näissä tapauksissa pitää odottaa jotakin konkreettista tapahtuvaksi? Minkä tyyppistä konkreettista tapahtumaa edellytetään, jotta luvat voitaisiin näissä tapauksissa perua?

Luvussa 3.5 käsitellään ampuma-aseen soveltuvuutta. Ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että riittäisi, kun asetta voi käyttää siinä tarkoituksessa, joka on ilmoitettu hakemuksen perusteeksi. Ampuma-aselain 44 § kuitenkin toteaa, että ase on sovelluttava hyvin ilmoitettuun käyttötarkoitukseen.

Luvun 3.6 otsikko on selvennettävä.

Sivulla 46 puhutaan itselataavista aseista metsästyskäyttöön ja siitä, että itselataavaa kertatuli -toimista kivääriä hakeva asiakas tulisi velvoittaa esittämään tarkemmat tiedot aseesta ja ominaisuuksista. Hankkimislupia hakiessaan asiakas harvoin osaa tarkkaan yksilöidä asetta, jonka aikoo hankkia. Olisi hyvä, jos soveltamisohjeeseen pystyttäisiin kirjaamaan malliksi ehto, jota kaikki poliisiasemat yhtenäisesti voisivat käyttää hankkimisluvassa.

Luvussa 3.7.2 puhutaan taskuaseesta. Tekstissä ei kuitenkaan ole mainintaa taskuaseesta muistoesine -perusteella. Luvan myöntämisen edellytykset tältäkin osin olisi ehkä hyvä ottaa tekstiin.

Ohjeluonnoksesta puuttuva merkittävä seikka on asekeräilijät. Etenkin asekeräilijät pitävät yhteyttä ympäri maata ja heidän osaltaan puhutaan paljon eriarvoisuudesta. Ohjeessa tulisi mm. linjata, millä edellytyksillä lupa annetaan ilman ampuma-kieltoa. Samoin linjata voisi sitä, mikä merkitys on hakemuksessa keräilyperusteen ohella ilmoitetulla toisella käyttötarkoituksella, esim. metsästys, ja tähän toiseen käyttötarkoitukseen soveltuvilla, jo ennestään hallussa olevilla aseilla.

Luonnoksessa ei myöskään mainittu Poliisilaki-perusteisia kiinniottoja (häiriökäyttäytyminen), jotka voivat olla osoituksena henkilön käyttäytymisestä ja

sopivuudesta aselupien haltijaksi. Mahdollisesti näidenkin merkitys lupaharkinnassa olisi hyvä mainita.

Lisäksi tekstissä oli muutamia satunnaisia kirjoitusvirheitä:

- sivulla 10 toiseksi viimeisessä kappaleessa sanassa "sairas", pitäisi ilmeisesti olla sairaus.
- sivulla 18 lopussa kappaletta, joka alkaa "Metsästyskiellon määrääminen edellyttää..." on sana "eräiittäin", po erittäin.
- sivulla 32 otsikon 2.5 alla toisessa kappaleessa sana "vanha", po vahva.
- sivulla 40 puhutaan "SAR -ammunnasta", po SRA -ammunta

Apulaispoliisipäällikkö

Kari Puolitaival